

JUANA PIÑERO FERNÁNDEZ¹

PARAULES CLAU:

Milicianes, afusellaments al cementiri d'Abrera, estraperlo, Pedro Cano Garrido

Juana Piñero Fernández va ser una militant de la CNT d'Olesa de Montserrat afusellada a Abrera, el 19 de febrer de 1939, víctima de la repressió de l'exèrcit franquista, amb una vintena d'homes i dones, quan tenia 26 anys.

Segons el Padró Municipal de l'any 1936 Juana Piñero era filla de Dídac Piñero Tano², que havia vingut a Olesa de Montserrat l'any 1929; era pagès i treballava per compte propi les terres de l'Horta d'en Martí³. La seva esposa era Ana Fernández Pérez⁴ i treballava al tordatge de l'empresa Anònima Vilà. (Indústria Olesana S.A.).

Segons testimoni de la Rosa M. Capafons⁵, la família Piñero va anar a viure a una casa de pagès i repartien llet de cabra per Olesa.

Juana Piñero. Arxiu familiar

¹ A la base de dades de víctimes del Memorial Democràtic del Baix Llobregat on es presenten els registres de represaliats de la comarca que s'han pogut exhumar, després de la consulta dels diversos documents conservats en expedients que actualment es conserven a l'Arxiu Comarcal del Baix Llobregat i a l'Arxiu Nacional de Catalunya, no hi apareix aquesta represaliada.

² Nascut l'abril de 1888 a Turre, Almeria. Era analfabet.

³ Els propietaris eren els hereus de Pau Bernades i Boada.

⁴ Nascuda l'any 1887 a Almazarron, Múrcia. No sabia ni llegir ni escriure.

⁵ Entrevista amb Rosa M. Capafons, dins del projecte: *Memorial Democràtic del Baix Llobregat; de les experiències personals a l'èxit col·lectiu*. Setembre 2020. Autores: Joana Llordella i Blanca Mampel. Direcció projecte: José Fernández i Elionor Sellés.

La Juana Piñero era nascuda el nou d'abril de 1913⁶ a Mojácar, Almeria, tenia cinc germans, el Francisco⁷, que era el gran, l'Antonia⁸, l'Ana⁹, el José¹⁰ i la Isabel¹¹.

Com ens explicà la nostra informant, la Rosa M¹²

Ells, de gana no en van passar perquè tenien de tot. Tenien diners guardats però després amb el canvi ho van perdre tot¹³.

La família Piñero va perdre aquests diners ja que el règim franquista va confiscar el paper moneda republicà imprès a partir de 1936 en declarar-lo il·legal. El règim va crear el "Fons de Paper Moneda posat en Circulació per l'Enemic", per tal que les persones lliuressin els seus estalvis al Banc d'Espanya, entitats bancàries privades i als Ajuntaments, i mai van cobrar la quantitat abonada.

La nostra represaliada treballava als aspis de l'empresa S. A. Sedó en cta., situada a la colònia Sedó d'Esparreguera. Al llistat de treballadors de la fàbrica, consta que hi va entrar el 7 d'abril de 1930 i hi va treballar fins al 30 de novembre de 1938. Sabia llegir i escriure.

En iniciar-se la Guerra Civil era soltera i tenia 23 anys – feia set anys que vivia a Olesa de Montserrat. Quan va morir estava casada amb Ginés González, que també era de Mojácar (Almeria). Van tenir un fill que, morts els pares, primer es va quedar a viure amb els seu avis a Olesa de Montserrat però després se'n va anar a viure a França d'on no va tornar.

Segons un llistat de l'Ajuntament d'Olesa de Montserrat¹⁴, Juana Piñero apareix com a sospitosa de diversos delictes efectuats a partir del dia 20 de juliol de 1936 en aquesta vila, on vivia. El cert, però, és que no se li va fer cap mena de judici i fou executada.

L'Exèrcit franquista que va entrar a Olesa de Montserrat, el 25 de gener de 1939, com en altres pobles, exercí una violència extrema contra la població, assassinats, saqueigs, humiliacions... El 26 de gener es va constituir el primer Ajuntament franquista, per ordre de l'autoritat militar. S'instaurà un nou ordre i es nomenà una comissió gestora que governarà la població. Algunes de les famílies que

⁶ En un llistat de treballadores del MNACTEC consta una data diferent: 5-5-1923.

⁷ Nascut el 15 de juliol de 1908 a Mojácar. deficient mental.

⁸ Nascuda al maig de 1915. Treballava a la secció molins de l'empresa Anònima Vilà. (Indústria Olesana S.A.).

⁹ Nascuda el desembre de 1918 a Mojácar, Almeria. Treballava a les contínues de l'empresa S. A. Sedó en cta. des de l'any 1932 fins al 1970. Sabia llegir i escriure.

¹⁰ Nascut el 24 de desembre de 1922 a Mojácar, Almeria. Treballà a la presa de l'empresa S. A. Sedó en cta. des de l'any 1940. Sabia llegir i escriure.

¹¹ Nascuda el 3 de gener de 1927. Sabia llegir i escriure.

¹² La sogra de la Rosa M, l'Ana Piñero, era germana de la Juana. Rosa M. Capafons, entrevista citada

¹³ Rosa M. Capafons, entrevista citada

¹⁴ Estado núm. 3. AHN.

havien patit la pèrdua d'un familiar pels fets violents de rereguarda durant la Guerra Civil van pressionar les noves autoritats perquè es castigues de manera exemplar els que ells creien responsables dels assassinats. Es constituí la secció local de Falange Española Tradicionalista i de las JONS, amb persones dels antics partits conservadors i sota la direcció de Juan Dalmases Muntaner que havia tornat a Olesa amb les tropes franquistes.

Aquestes forces d'ocupació instaurarien el terror i la por exercint de forma immediata una repressió indiscriminada contra la població civil i *aplicarien contra els republicans, aquells a qui consideraven enemics irreductibles, uns criteris de revenja que pretenien la seva aniquilació a perpetuitat.*¹⁵

En cada poble o ciutat, les autoritats militars van actuar amb total impunitat i la persecució als vençuts va comptar de seguida amb la col·laboració d'aquelles persones addictes al règim que facilitaren els noms dels primers que havien de ser detinguts i empresonats.

Tot i que, per diversos motius, el Govern franquista de Burgos havia tractat de vestir d'una certa "legalitat" les seves accions repressives contra la població dels llocs que "alliberava" es van produir diversos fets repressius, més o menys incontrolats, per part de les tropes que ocupaven els pobles i les ciutats catalanes. Els casos d'Olesa de Montserrat (Baix Llobregat) i Súria (Bages) tenen un gran paral·lelisme i mostren l'entorn i el clima d'impunitat en què podien actuar l'exèrcit rebel, la Guàrdia Civil i els grups de *Falange*¹⁶.

Pocs dies després de l'ocupació militar del poble, el responsable militar d'Olesa, el capità habilitat d'infanteria del 21 Batallón de Zaragoza, Mariano Pérez, va autoritzar la detenció dels considerats responsables dels assassinats comesos durant la guerra. Una trentena de persones van ser empresonades al local del Círcol Federal Democràtic i Obrer, entre els detinguts hi havia Juana Piñero. La casa de Cal Nicolau Ric es va habilitar com a centre de detencions i tortura. Els familiars podien portar el menjar tres cops al dia, però els presos estaven incomunicats. La Juana rebia la visita del seu espòs que davant tanta insistència també va ser empresonat.

El 19 de febrer de 1939 es produïren els primers assassinats al cementiri d'Abrera. Sabem que un primer grup format per vuit persones foren afusellades per membres de la *FET y de las JONS*. Hores després, arribaria un segon grup format per dotze persones que van ser afusellades per soldats franquistes, entre les quals es trobava Juana Piñero, la nostra represaliada.

El 25 de gener de 1939 les tropes franquistes van ocupar Olesa de Montserrat. Les detencions es van produir amb rapidesa. Com a la majoria de pobles, les

¹⁵ PAGÈS, Pelai (2007). "La presó Model de Barcelona a la postguerra", pàg. 130 a SOLÉ SABATÉ, J.M (dir) *El Franquisme a Catalunya. 1939-1977. La dictadura totalitària (1939-1977)*. Vol 1. Barcelona: Ed. 62.

¹⁶ FÀBREGA, Albert (2007). "Els fets d'Olesa de Montserrat i Súria" pàg. 50 a SOLÉ SABATÉ, J.M (dir) *El Franquisme a Catalunya. 1939-1977. La repressió franquista (1938-1977)*. Vol 5. Barcelona: Ed. 62.

presons locals aviat van quedar petites i es van haver d'habilitar altres edificis. En el cas d'Olesa va ser el Casino. Aquells detinguts havien de ser traslladats a les presons de les ciutats més properes, per passar a disposició dels jutges militars. Sovint el seu destí era la presó Model de Barcelona, però a vegades no hi arribaven.

La nit del 19 de febrer, 15 soldats dels que es trobaven a Olesa van ser requerits per portar 12 presoners a la presó Model. El grup va dirigir-se a un cementiri – tot indica que es tracta del cementiri de la propera població d'Abrera- i, contra els murs, els soldats van afusellar els presoners. Aquella nit almenys van morir set persones.¹⁷

Una part d'aquests executats, concretament el format per les dotze persones, van ser sotmesos a l'anomenat "Judici de les vídues"¹⁸. Com ens relatà el nostre informant, Josep M. Sibina i Alsina¹⁹, al cap de pocs dies de l'arribada de les tropes nacionals a Olesa de Montserrat se celebra aquest "judici"²⁰, una farsa de judici, sense cap garantia processal, anomenat així per la presència d'algunes de les dones que s'havien quedat vídues pels fets provocats per la violència de la rereguarda.

En Sibina fa referència a les memòries del soldat Manuel Prado que, quan tenia 20 anys, formà part de l'escamot d'execució del grup format per 12 persones, entre les quals es trobava Juana Piñero, la nostra represaliada. Aquest escamot es va dirigir a les cotxeres de l'Hotel Gori on hi havia les persones que havien detingut les tropes franquistes.

En un primer moment les persones empresonades pensaven que els havien de portar a Barcelona, però en arribar al pont del riu Llobregat que separa Olesa i Esparreguera van continuar fins al cementiri d'Abrera. D'aquests dotze es van fer dos grups, un format per sis homes i l'altre per dues dones i quatre homes que van ser afusellats. Els soldats van retornar a la caserna, però tres hores més tard els van alertar que faltaven tres dels afusellats a la tàpia del cementiri. D'aquests tres fugits en van trobar dos que havien mort dessagnats quan intentaven fugir arrossegant-se per terra. En Ginés González Gallardo, marit de Juana Piñero, va aconseguir escapar malferit. En Josep M. Sibina ens relatà en l'entrevista que li vam fer a casa seva l'any 2006 però que també es pot llegir en un llibre que publicà l'any 2005:

¹⁷Ibidem, pàg. 50

¹⁸ Perquè hi van participar moltes de les dones dels assassinats entre 1936 i 1937.

¹⁹ Entrevista realitzada a Olesa de Montserrat l'any 2006. Entrevistadores: Joana Llordella i Blanca Mampel. Indexació realitzada per José Fernández i Elionor Sellés. Cara 1, minut 0:30:35-0:41:00: Procés d'Abrera. Judici i venjança a la postguerra.

²⁰ El Judici de les vídues està també referenciat en els documents de tres persones represaliades que també patiren aquest procés i que es troben en aquest web del Memorial Democràtic del Baix Llobregat. Es tracta de Fèlix Figueras, Joan Jané i Josep Bayona.

Segons explicacions de Juan Garrido²¹, quan el piquet va disparar, la seva dona, la Joana, es va tirar damunt d'ell per tal de protegir-lo. Si més no, sigui pels trets de gràcia, sigui perquè una bala escadussera el va tocar, resultà ferit d'alguna consideració. Tot i així, amb ajuda, pogué passar el riu i arribar al carrer de Santa Oliva, a casa seva²².

El nostre informant es preguntava, per què no el van anar a buscar a casa seva, com van fer en un altre cas. Doncs, segons la seva opinió, era perquè ell no era a la llista de presoners. Se l'havien endut perquè anava a visitar la seva esposa presonera.

L'Helena González²³, neboda del Ginés González, ens narrà que el seu oncle no va quedar mort quan el van afusellar a Abrera, però no pot dir si la Juana es va posar davant d'ell en el moment que els van disparar, tal com expliquen altres versions. La qüestió és que ell també va morir i va ser enterrat al pati de casa seva. Ens consta que el tret de gràcia el van donar les dones denunciants— això la seva mare ho tenia molt ficat al cap—, eren d'Olesa i les havia vist pel poble, pel carrer Argelines.

Segons la nostra testimoni, Helena González²⁴, Juana Piñero estava polititzada (CNT i FAI) i la van agafar, aleshores el seu company la va anar a buscar a l'Ajuntament i també el van empresonar. Aquesta versió coincideix amb la de J.M. Sibina.

La mare de l'Helena recordava la Juana vestida de milliciana. En sabem ben poca cosa de la Juana, però ens ha quedat aquesta imatge. En aquella època, com apuntava, Cèlia Cañellas:

La imatge de les dones milicianes vestides masculinament amb les granotes blaves del proletariat per anar al front va exercir un impacte visual i propagandístic tan fort que desdibuixa l'esforç menys èpic d'altres dones que, sense abandonar la imatge femenina més habitual, van participar en la resistència republicana, gràcies a les quals va ser possible mantenir la vida a la rereguarda.²⁵

²¹ Juan Garrido Abad aconseguí escapar malferit i amb l'ajut d'uns amics arribà a casa seva, a Olesa. Algú el va denunciar i va ser novament detingut i afusellat al cementiri d'Olesa el 20 de febrer de 1939.

²² SIBINA, J.M. (2005) *Sense el vostre permís. (Memòries d'un poble, 69 anys després)*. Edita Josep M. Sibina Alsina. P. 104

²³ Entrevista realitzada a Helena González Sola, neboda de Ginés González i Juana Piñero, novembre 2020, dins del Projecte: *MEMORIAL DEMOCRÀTIC DEL BAIX LLOBREGAT. DE LES EXPERIÈNCIES PERSONALS A L'ÈXIT COL·LECTIU*. Autores: Joana Llordella i Blanca Mampel. Direcció projecte: José Fernández i Elionor Sellés.

²⁴ Helena González, entrevista citada

²⁵ CAÑELLAS, Cèlia et altri . (2002): Les dones i la solidaritat antifeixista. 1934-1939.A BORDERÍAS, Cristina (Ed.), *Les dones i la història al Baix Llobregat*. Volum 2. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat, pàg. 85.

El fill de la Juana, en Ginés González Piñero, un cop morts els pares, es va quedar a viure amb els avis: *amb l'abuela Ana i l'avi Francisco*²⁶, al carrer de Santa Oliva.

Rosa M. Capafons ens explicà que amb la seva sogra no en parlaven d'aquest tema ja que la Juana era la seva germana i el seu assassinat li dolia molt. Per això, sap poca cosa del què va passar,

Els tenien en un lloc, que no sé on és, i els havien de portar a Barcelona a fer un judici i, en lloc del judici, quan van arribar a Abrera els va portar al cementiri i els van matar a tots, això és l'únic que sé. Sé que la Juana va morir perquè era de la CNT i sabien la família que l'havia denunciat, tot i que ara no ho recordo²⁷.

Com ens comentà la Rosa M. Capafons, la Juana era una dona molt reivindicativa, però no tenia res a veure amb el pensament de la resta de la família. Tot i això, ens explicà que el cunyat de la Juana, el Francisco Piñero González²⁸, sí que era molt republicà i també patí condemna per uns fets que van passar quan feia la mili.

Com hem esmentat, la Rosa M Capafons i el seu marit Diego, no parlaven mai de la Juana amb la seva sogra,

(...) era una cosa que tenia bastant oculta. Els feia por i vergonya, més por que altra cosa. Com que sabien la família que l'havia delatat encara tenien més por perquè era una família que no estava gens malament i la por hi era. I a més, els meus sogres eren cosins germans i això estava molt mal vist, i van haver de demanar dispensa papal per casar-se²⁹.

²⁶ Helena González, entrevista citada

²⁷Rosa M. Capafons, entrevista citada

²⁸ Francisco Piñero González era el marit de l'Ana Piñero Fernández i eren cosins

²⁹ Rosa M. Capafons, entrevista citada

No s'ha trobat cap document sobre el judici a l'arxiu del Tribunal Militar Territorial Tercer. El seu cas forma part d'aquesta onada d'execucions que el règim de Franco va fer, amb judicis realitzats ràpidament sense possibilitat de defensar-se i sense cap garantia. Probablement legalment mai va estar jutjada per cap tribunal militar.

Des de fa molts anys, els familiars de les persones afusellades al cementiri d'Abrera aquell fatídic 19 de febrer de 1939, juntament amb els representants dels Ajuntaments corresponents, es desplacen al cementiri d'Abrera i al d'Olesa, per retre homenatge a aquestes persones víctimes de la repressió franquista.

En la làpida instal·lada l'any 1995 al cementiri vell d'Abrera per recordar les persones afusellades hi figuren els seus noms. El de la Juana no està escrit. La seva germana, l'Ana, no va voler que hi constés i en el seu lloc hi van posar punts suspensius. És el record en silenci que durant tant de temps va mantenir la germana i que es concreta en aquesta decisió.

Cementiri d'Abrera. Font: Mapa de patrimoni cultural de la Diputació de Barcelona

L'Ana va demanar a la seva nora, la Rosa M. que no li faltessin mai flors a la Juana, fet que ella compleix cada any en la diada de Tots Sants.

La dificultat per preservar la memòria de la Juana i d'altres dones com ella, ve donada pel fet que com a dones van quedar estigmatitzades pel règim franquista i per una part de la societat. D'una banda eren "Rojas", se les condemnava per la seva ideologia, per defensar la democràcia i la República. Per altra, perquè havien irromput en un espai considerat fins feia poc masculí – no hem d'oblidar la legislació republicana que suposà un gran avanç en els drets de les dones – i, per tant, la seva actitud sovint no era entesa pels seus coetanis ja que transgredia espais masculins. A això cal afegir que l'actitud d'aquestes dones eren l'antítesi del model de dona que establí el franquisme i, per tant, la condemna contra elles incloïa el presentar-les com a dones "desviades i indesitjables" i s'encarregà que no fossin recordades com a heroïnes, dones valentes, sinó com a dones que havien capgirat l'essència del que es considerava una dona, i això el franquisme no s'ho podia permetre. Res podia qüestionar el presentar la dona com a ésser submís, sense drets i relegat a la seva funció social de dona reproductora i maternal. Afegirem que moltes d'aquestes dones obriran camí per a l'emancipació de la dona i creiem que ella en seria un exemple perquè cap dels nostres testimonis ens relataven la seva vida com el d'una dona que estava al sindicat a causa de les idees del seu company.

Tot i que és cert que la igualtat de gèneres no es va contemplar gaire en aquest període republicà, res a veure amb el que hi havia abans ni amb el que vindria després. La revista *Avant*³⁰, publicada a Olesa de Montserrat sovint fa referència a les dones, com per exemple, "un grup de voluntarioses companyes, autoritzades convenientment pel Comitè de Milícies Antifeixistes"³¹ les quals van fer una recapta a la rereguarda per ajudar a la causa republicana. O en un altre article on crida al treball conjunt entre dones i homes:

En los tiempos de febril actividad que se avecinan, tiempos tal vez de privaciones, pues después de una revolución y máxime cuando ésta es de la magnitud de la nuestra, no es sorprendente que carezcamos de algunos artículos necesarios de vida a que el tiempo que hemos empleado en la lucha, han quedado abandonados los talleres, los lugares de producción, etc. Y es entonces jóvenes cuando nosotros debemos ponernos a la altura de las circunstancias y unidos a nuestros hermanos para colaborar en la nueva estructuración que se dará en la sociedad.

Por eso compañeros y compañeras tratemos de unirnos; y por eso mujer te llamamos, es necesario que dejéis unas horas al día la labor para así capacitarnos en esas horas (...)! ¡Jóvenes de ambos sexos, vuestro sitio está en las Juventudes Libertarias!"³²

Finalitzem amb la transcripció d'un fragment del relat de Manuel Prado Chao, un soldat penedit de l'exèrcit nacional que ocupà Olesa de Montserrat i que aleshores tenia 20 anys:

Por el puente del Llobregat fuimos a Olesa, donde se nos alojó en el Grupo Escolar.

En los pueblos anteriores a Olesa todo se había desenvuelto sin novedad.

En Olesa, sin embargo, a los primeros días de nuestra llegada el barbero -ignoro si actualmente vive- tuvo que cortar el pelo a mujeres comprendidas entre los 16 y los 26 años.

El pobre barbero estaba tan afectado por la tarea a que le obligaban que apenas comía; sus lágrimas rodaban mejillas abajo, por la cara, como si fuera él el castigado. Todas aquellas mujeres sufrían aquella humillación a causa de las denuncias en las que se las acusaba de ser "rojas".

Al cabo de tres días, una noche, cuando estábamos durmiendo plácidamente, el "imaginaria", acompañado de un sargento, nos despertó a quince de nosotros. Extrañados por lo intempestivo de la hora, preguntábamos si acaso se había dado orden de abandonar el pueblo.

El sargento nos aclaró: "no, muchachos. Tenemos que conducir a doce presos a la cárcel Modelo de Barcelona". Nos vestimos inmediatamente. Luego de pasar revista de armas, formados y en marcha nos condujeron a un lugar que se encontraba muy cerca del Casino de Olesa, del que, en aquel entonces, decían que era la cárcel del pueblo.

³⁰ La revista *Avant* començarà a publicar-se el 28 d'agost de 1936, un mes i pocs dies després de l'esclat de la guerra civil i serà portantveu de diverses forces republicanes, CNT, PSUC, UGT, pel Comitè de Milícies Antifeixistes d'Olesa, pel Comitè de Proveïments local, etc.

³¹ "Recapta", *L'Avant*, 9 de setembre de 1936. Olesa de Montserrat, pàg. 3.

³² "La hora de la juventud, *L'Avant*. Olesa de Montserrat.

Reunieron a los doce presos, los cuales también habían recibido la noticia de que se les iba a trasladar a la cárcel de Barcelona. Era ya de madrugada y se veía todo muy bien. (...)

Tanto más al ver un camino vecinal, a la izquierda y a unos doscientos metros, unos cipreses, nos convencieron de la trágica realidad. Comenzamos a oír las protestas de los conducidos y "el ruido de sus tripas", al darse cuenta de lo que les iba a ocurrir. Costó trabajo conducirles hasta la pared del cementerio. (...)

No he olvidado, por lo mismo, el pueblo de Olesa de Montserrat y pido perdones a los familiares de todos aquellos infelices fusilados por su ideal.³³

La nostra informant: Rosa M. Capafons Alonso

Rosa M. Capafons Alonso, va néixer a Olesa de Montserrat el 1957. La seva mare era Isabel Alonso Torres, nascuda a Mojácar, Almería, l'any 1926. Era teixidora. El seu pare, Josep Capafons Montsech, nascut a Olesa, el 1925, també treballava al sector tèxtil.

La Rosa M. Capafons ha treballat al sector de serveis, en diferents establiments comercials com a dependent. Es va casar amb Diego Piñero Piñero (1951-2019) reconegut mestre, que es dedicà de ben jove a la tasca d'ensenyar a nombrosos nois i noies del nostre poble. Han tingut dues filles, la Ivana i la Queralt.

La mare del Diego era Ana Piñero Fernández, germana de la Juana i sogra de la Rosa M. Capafons, la nostra informant. El pare del Diego era Francisco Piñero González, republicà convençut que va ser jutjat per haver-lo enxampat agafant menjar de la cantina, mentre feia la mili, per enviar-lo a la seva família. El matrimoni Piñero eren cosins i van haver de sol·licitar permís a l'Església per casar-se.

La Rosa M. Capafons i el seu marit Diego Piñero no parlaven mai de la Joana a casa perquè veien que això trasbalsava molt l'Ana, *no en parlava per por i vergonya, L'Ana va passar una sèrie de dols, d'aquells dols que són eterns, perquè se'ls va morir el primer fill de meningitis, es va morir un germà que vivia a França i després la germana, la Juana*³⁴.

La família sempre van tenir relació amb el fill de la Juana i sobretot amb el nét que viu a França.

La nostra informant també recorda que l'Amèlia, filla de Fèlix Figueras –l'alcalde republicà afusellat a Abrera el 1939 juntament amb la Juana–, havia anat a parlar amb la seva sogra, moltes vegades, perquè volien fer el trasllat de les restes dels seus familiars afusellats d'Abrera cap a Olesa.

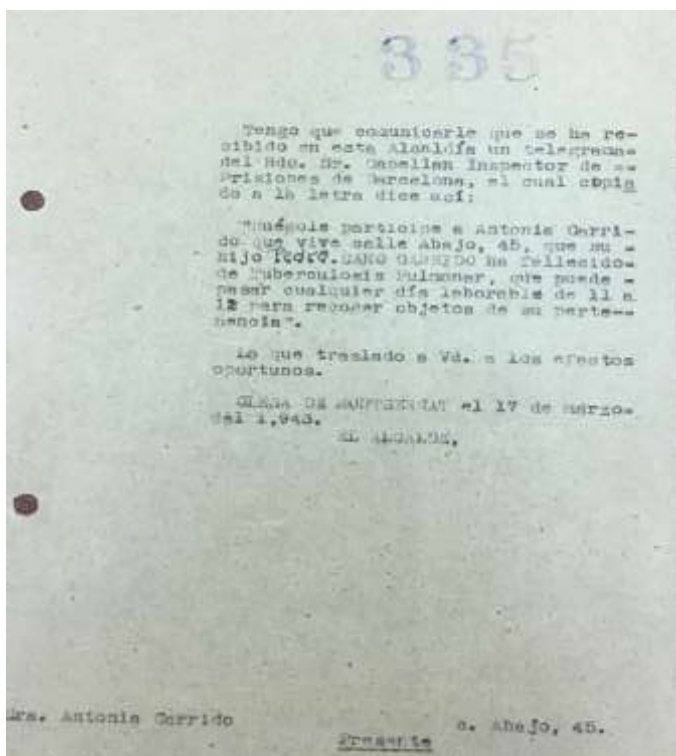
³³ Testimoni de Manuel Prado Chao. *La Humanitat*, 30 de gener de 1979.

³⁴ Rosa M. Capafons, entrevista citada

La Rosa M. Capafons ens explicà que la seva tieta, l'Anna Alonso Torres, era molt amiga de la Juana Piñero i que jugaven juntes al parxís. Era la parella de Pedro Cano Garrido que va ser empresonat i morí a la presó per tuberculosi.

En Cano, que era de la CNT, va ser una de les 25 persones inculpades en la Causa General d'Olesa de Montserrat. El 19 de desembre de 1942, va tenir lloc a Olesa el Consell de Guerra contra aquests processats. En Pedro Cano no va poder assistir al judici ja que estava malalt. Seria acusat del delictes de rebel·lió i moriria a la presó, el 14 març de 1943 de tuberculosi.

A continuació podem veure la carta de l'alcaldia, freda i distant, on es comunica sense més, la mort del Pedro a la seva mare.

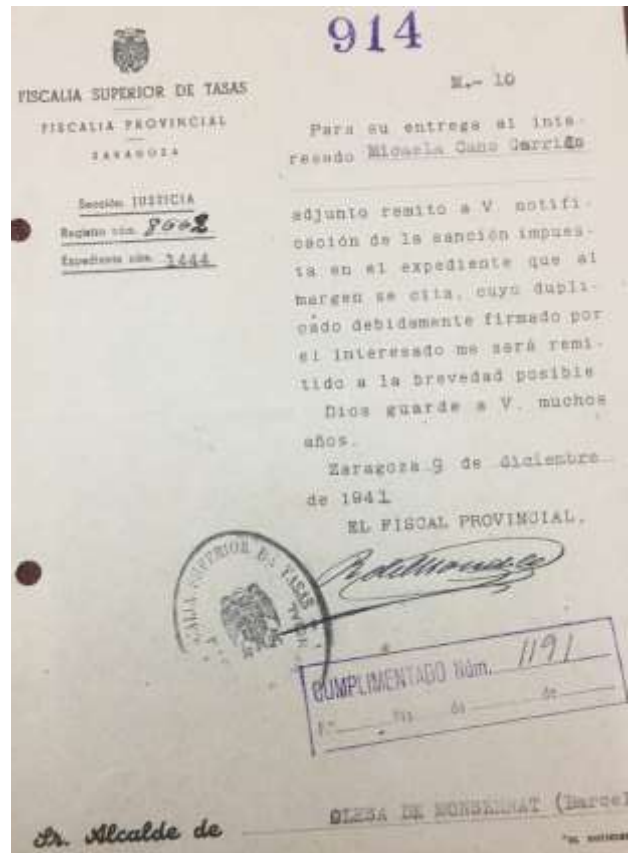
Comunicat de defunció de Pedro Cano. AHMO

La Rosa M Capafons ens explicà que quan el fill de l'Anna Alonso va fer la comunió a les Escolàpies, el van acompanyar els oncles ja que l'Anna no va voler anar a missa. Més endavant, però, es casà amb un home creient i llavors, com ens contà la Rosa M. , deixà enrere els seus ideals republicans i d'esquerres.

La família de la Rosa M Capafons, per part de mare, també fou represaliada, en aquest cas per la pràctica de l'estraperlo. La fam i la misèria de la postguerra va castigar durament a moltes famílies i moltes dones es veieren empeses a fer estraperlo per aconseguir menjar.

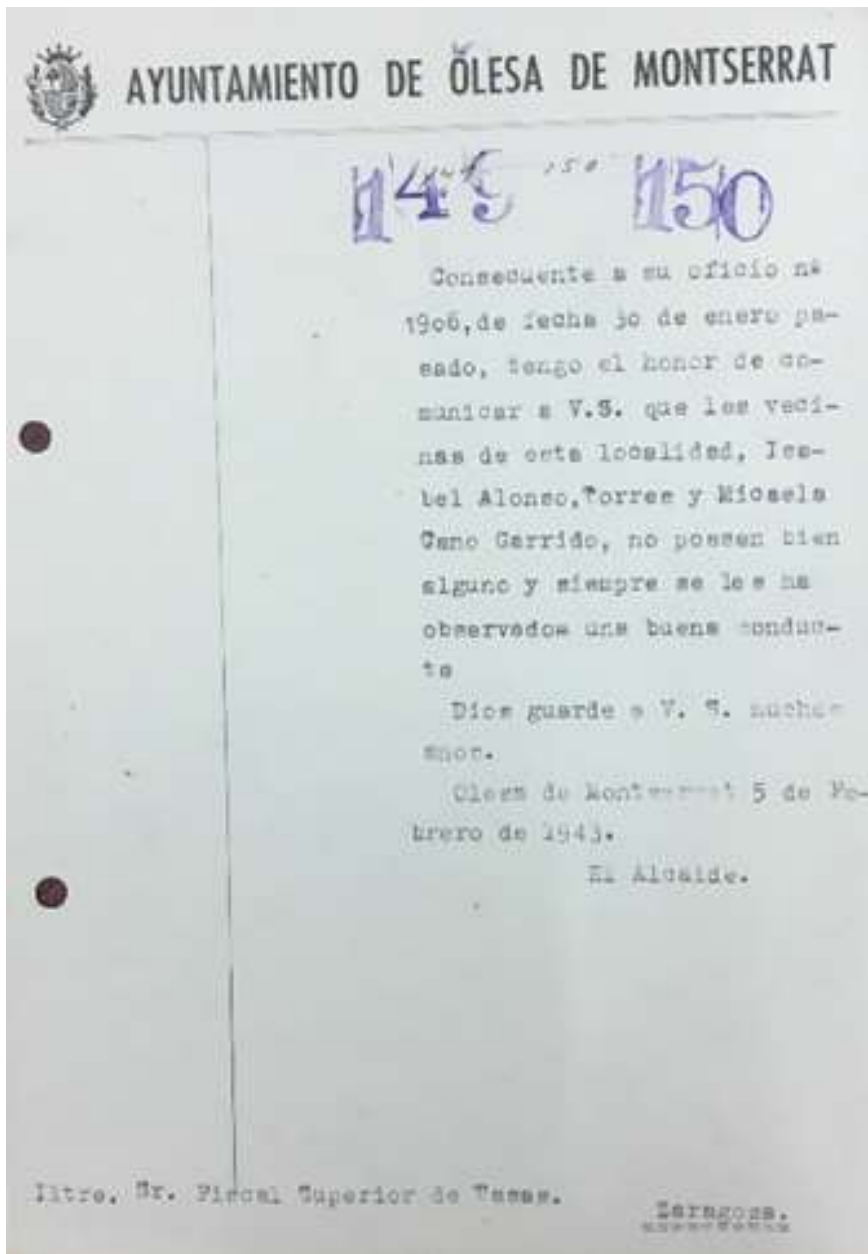
Malgrat la situació de penúria, però, la justícia no fou magnànima i aplicà penes severes a moltes dones que el practicaven. És el cas de les germanes Maria i

Isabel Alonso Torres i la Micaela Cano Garrido que van ser expedientades per la *Fiscalía Provincial de Tasas*.

El Fiscal Provincial de Tasas informa a l'alcaldia que s'ha sancionat a Maria Alonso Torres i Micaela Cano Garrido. 1941. AHMO

En el cas de la Micaela Cano Garrido, sabem que fins i tot ingressà el 6 de març de 1942 a la presó de dones de les Corts.

Informe de l'alcaldia sobre la situació econòmica d'Isabel Alonso i Micaela Cano. AHMO

Ens trobem amb un doble càstig, la pèrdua dels familiars i el fet de veure's obligades a fer estraperlo per poder sobreviure quan era il·legal. Es dona el cas que en Pere Cano estava a la infermeria amb un altre represaliat d'Olesa, Bartolomé Zamora Montoya³⁵, la mare del qual també va ser expedientada pel fet de fer estraperlo quan s'havia quedat vídua i havia perdut un fill.

³⁵ Bartolomé Zamora Montoya també va morir de tuberculosi a la Model i la seva biografia es pot trobar en aquest projecte